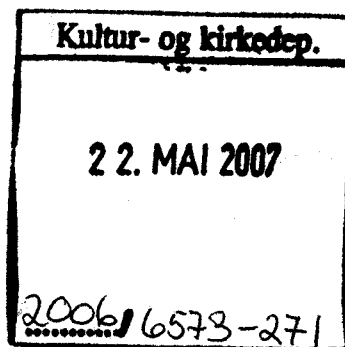

Norsk Lyd og blindeskriftbibliotek
NLB

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref:

2006/6573 KU/KU2 NBA:abm

Vår ref:

2007/24/008

Dato:

21.05.2007

Høringsuttalelse - "Bibliotekreform 2014"

Vi beklager at høringsuttalelsen sendes etter den oppgitte fristen, den har ved en inkurie ikke blitt oversendt. Vi håper det likevel blir anledning til å ta hensyn til våre synspunkter.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) yter bibliotek tjenester til blinde, svaksynte og andre lesehemmede. NLB produserer og låner ut litteratur i blindeskrift og som lydbøker, og produserer og formidler pensumlitteratur for synshemmede studenter ved universitet og høyskoler. All produksjon og utlån ved NLB er digitalt basert.

1. Generelle kommentarer

Bibliotekreform 2014 er en grundig og fremtidsrettet utredning, med gode tiltak for utvikling av en norsk biblioteksektor i samsvar med den generelle samfunnsutviklingen. Innledningsvis i utredningen vektlegges det at bibliotek og utdanningsinstitusjoner er viktige deler av infrastrukturen som skal beskytte og fremme yrings- og informasjonsfrihet.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek vil understreke at også synshemmede og andre lesehemmede har behov for god tilgang til litteratur for å kunne være aktive og likestilte deltakere i kunnskapssamfunnet. NLB forventer at det i forbindelse med gjennomføringen av de ulike tiltakene i Bibliotekreform 2014, blir tatt spesielt hensyn til den store gruppen av funksjonshemmede i Norge som har behov for tilrettelagt litteratur.

Det blir i utredningen uttalt at Norgesbiblioteket skal bygge opp gode bibliotek tjenester til alle, og også at digitale ressurser gir muligheter til tilrettelegging ut fra individuelle ønsker. Dette følges imidlertid ikke opp med forslag til konkrete tiltak for å sikre funksjonshemmede tilgang til bibliotekenes digitale samlinger.

NLB mener det er nødvendig å utarbeide en samlet plan for hvordan Norgesbiblioteket skal ivareta funksjonshemmedes tilgang til tilrettelagt litteratur. Som en konsekvens av

dette bør Bibliotekreform 2014 suppleres med et nytt punkt under 1.8 Bibliotek tjenester til synshemmede og andre lesehemmede.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek anser det som sannsynlig at Bibliotekreform 2014 fremmes som en Stortingsmelding. I tråd med politiske føringer om samfunnsmessig likestilling og deltakelse for alle, forventer vi at funksjonshemmedes behov blir synliggjort i den planlagte bibliotekreformen.

2. Kommentarer til de enkelte forslagene

Del 1 Innhold og tjenester

1.1 Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

Dersom et digitalt abm-program skal kunne gi *alle* enkel tilgang til digitale innholdsressurser, er det nødvendig at det ved valg av standarder og formater blir tatt hensyn til syns- og lesehemmedes behov for tilrettelagt litteratur. En abm-portal som felles inngang til nettbaserte kultur- og kunnskapsressurser er en unik mulighet for syns- og lesehemmede til økt tilgang til litteratur dersom hensynet til universell tilgjengelighet blir ivaretatt, og dersom del velges filformater som enkelt kan leses ved bruk av leselest eller elektronisk tale.

Også når det gjelder iverksetting av programmet Norsk digitalt bibliotek understreker NLB viktigheten av å legge til rette for funksjonshemmedes bruk av tjenestene. Valg av egnede filformater ved digitaliseringen er avgjørende for den enkeltes tilgang til materialet, og også av stor betydning for institusjonen som produserer lyd- og blindeskriftbøker. Hensiktsmessige filformater forenkler tilretteleggingen, gir en bedre ressursutnyttelse, og derved et økt tilbud til sluttbrukerne.

Norgesbiblioteket skal sikres tilgang til kunnskapskilder gjennom lisenser og andre vederlagsordninger. Det er i denne sammenheng viktig å se på hvordan slike avtaler også kan omfatte Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og andre tilretteleggerinstitusjoner.

1.2 Digitaliserte viktige innholdsressurser

Det er viktig at digitale ressurser blir gjort tilgjengelig for alle. En del aspekter ved allmennhetens tilgang til digitalisert materiale kan imidlertid synes uoversiktlige og uavklarte. Dette til tross for ny Åndsverklov og endringer i forskrifter til denne loven.

1.3 Utvikle nye digitale tjenester

NLB understreker at universell utforming må legges til grunn ved utvikling av nye digitale tjenester, og at det må velges filformater egnet til videre tilrettelegging for syns- og lesehemmede.

For å sikre at syns- og lesehemmedes interesser blir ivaretatt ved etablering av nye tjenester, basert på ny og moderne teknologi, bør NLB, samt representanter for brukerne,

være representert i nettverksgruppen for IKT som i løpet av 2008 skal etableres av ABM-utvikling.

1.4 Videreutvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs

NLB ser det som svært viktig at samarbeidet styrkes, og ønsker å bidra til dette gjennom deltakelse i samarbeidet som er planlagt fast etablert i løpet av 2008. I tillegg ønsker NLB å delta i arbeidet med å utvikle verktøy og metoder for opplæring i informasjonskompetanse.

NLB har i dag en egen tjeneste for synshemmede som studerer ved universitet og høyskoler, og kan bidra både med informasjon om denne gruppens behov, samt innhente verdifull informasjon for å styrke egen kompetanse.

1.5 Videreutvikle kultur- og litteraturformidlingen i bibliotekene

Et program for litteraturformidling må også omfatte litteraturformidling til synshemmede og andre lesehemmede. Til tross for NLBs satsing på informasjonsarbeid for å gjøre tilbudet om tilrettelagt litteratur kjent for målgruppene, er det mange som ikke nåes. Et styrket og målrettet samarbeid mellom NLB og andre bibliotek vil kunne gi mange lesehemmede langt bedre tilgang på litteratur.

1.6 Styrke bibliotekene som bidragsytere til inkludering, integrering og kulturelt mangfold

Det er svært positivt at dette vektlegges. Mye av det som sies under dette punktet gjelder imidlertid også for funksjonshemmede. Det er i tillegg et uttalt politisk mål å sikre funksjonshemmede tilgang til bibliotekenes samling. Ettersom denne gruppen ikke blir nevnt spesielt i Bibliotekreform 2014, del 1, vises det til at vi innledningsvis i høringsuttalelsen foreslår å ta inn et nytt punkt under 1.8 Bibliotek tjenester til synshemmede og andre lesehemmede.

1.7 Styrke bibliotek tjenestene i fengslene

Det er positivt at denne bibliotek tjenesten styrkes.

Del 2 Struktur og organisering

2.1 Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket

NLB ser positivt på en konsolideringsprosess der målet er styrkede bibliotek og bedre bibliotek tjenester gjennom koordinering og felles ressursutnyttelse. Et økt samarbeid mellom de ulike bibliotekene kan bety en styrking av tilbudet til mennesker med behov for tilrettelagt litteratur. NLB både produserer og låner ut litteratur i lyd- og blindeskrift til denne lånergruppen. Behovet for styrking av folkebibliotekenes tjenester er godt dokumentert. Ved siden av sammenslåing av bibliotekene i flere kommuner, bør også andre samarbeidsformer utprøves. En kan tenke seg en styrking av det regionale samarbeidet ved formaliserte avtaler der de enkelte bibliotek enhetene fortsatt opprettholdes.

En styrking av fylkesbibliotekene som koordinatorene for å realisere de nye bibliotekene, er positivt og helt nødvendig for å kunne realisere Bibliotekreform 2014. For at bibliotek og litteraturtilbudet til funksjonshemmede skal bli satt på dagsorden under planlegging og realisering av bibliotekreformen, må det etableres et tett samarbeid mellom NLB og det enkelte fylkesbibliotek. Fylkesbibliotekene må sørge for at fylkenes bibliotekplaner inneholder tiltak for å sikre syns- og lesehemmede informasjon om og tilgang til tilrettelagt litteratur.

2.2 Videreutvikle det fysiske biblioteket

Det er positivt at det her er tatt med at krav om universell utforming skal oppfylles.

2.3 Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek

Det er positivt at Norgesbiblioteket skal være brukerorientert, med enkelt tilgjengelig og godt kjente tjenester. NLB understreker at Norgesbiblioteket må vektlegge at målgruppen for bibliotekjentene i Norge også omfatter mennesker med syns- og lesehemming. Alle bibliotek må derfor ha et ansvar for å gi også denne lånergruppen et godt bibliotektilbud. De ulike enhetene i Norgesbiblioteket må samarbeide med NLB og andre produsenter av tilrettelagt litteratur for å sikre at alle i målgruppen får informasjon om tilbudet.

2.4 Utvikle redskaper og metoder til evaluering og kvalitetsheving av virksomheten i bibliotekene

Ved utvikling av nye metoder og verktøy for evaluering og kvalitetsheving av virksomheten i bibliotekene, må tilbudet til alle målgrupper, også funksjonshemmede, inkluderes.

Del 3 Kompetanse og forskning

3.1 Forny den samlede kompetansen i biblioteksektoren

NLB er positivt til det planlagte kompetanseprogrammet.

3.2 Støtte faglig utvikling og kunnskapsdeling på tvers av og innenfor de ulike bibliotekfaglige områdene, og som abm-samarbeid

NLB ser det som positivt at det opprettes nettverksgrupper, og vil igjen understreke at en fremtidig bibliotekreform må inkludere et godt planlagt tilbud til alle grupper i samfunnet. Nettverksgruppene må settes sammen slik at tilbudet til syns- og lesehemmede og andre med behov for tilrettelagt litteratur får sine interesser ivaretatt.

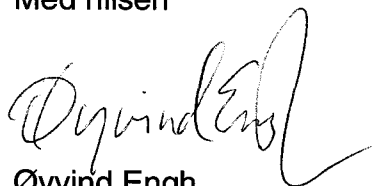
NLB er positivt til å styrke og videreutvikle kompetansemiljøet for opphavsrett og personvern ved Nasjonalbiblioteket i løpet av 2008 skal utvides til å omfatte hele abm-sektoren.

En deltakelse i dette kan gjøre NLB i stand å øke tilbudet av tilrettelagt digitalt materiale til sine lånere. Uklarheter rundt tolkning av Åndsverkloven, samt praktiske og

organisatoriske hindringer, medfører unødig ressursbruk, og er til hinder for et optimalt tilbud. NLB produserer og låner ut pensumlitteratur for studenter ved universitet- og høyskoler. Dette er av særlig stor viktighet for denne lånergruppen.

Med hilsen

Øyvind Engh
Direktør

Kari Kummeneje
fung. seksjonssjef

